

Vzw Roppov

Martelaarslaan 212 9000 Gent tel 09/224.09.15 fax 09/233.35.89

e-mail info@roppov.be web www.roppov.be

December 2010

Rechten van ouders in de Bijzondere Jeugdbijstand.

Vanuit het perspectief van ouders:
verwachtingen van ouders, zoals geformuleerd in getuigenissen en syntheses teksten uit de oudergroepen.

We hebben de oefening gedaan om na te gaan hoe ouders hun rechten concreet invullen.

Enerzijds is er de voorbereiding voor de studiedag "Vier jaar werken met het decreet rechtspositie: realisaties en aanbevelingen" van 19 november 2010 (zie verder).

Anderzijds halen we uit getuigenissen en syntheses teksten van ouders en oudergroepen, voorbeelden waarbij men duidt op het feit dat er meer verwacht wordt.

In dit eerste deel nemen we de voorbeelden op per 'recht', waarbij ouders melden dat men in de praktijk andere verwachtingen had. Daarna volgt de rondvraag over welke rechten ouders belangrijk vinden en waarom.

Rechten voor ouders: verwachtingen van ouders, zoals geformuleerd in getuigenissen.

Recht op hulp

In getuigenissen brengen ouders een aantal zaken naar voor die erop wijzen dat het recht op hulp relatief is, niet persé de gepaste hulp biedt, of anders ervaren wordt:

⇒ Ouders melden dat ook zij ondersteuning kunnen gebruiken ook al weigert hun 'bekwame' jongere. Hier hebben zijzelf geen recht op hulp, ook al zou de hulp in het voordeel van de jongere zijn.

⇒ Een vrijwillige vraag naar hulp kan door de aanpak in de Bijzondere Jeugdhulp soms omslaan naar weerstand.

Zaken die hieraan ten grondslag kunnen liggen:

- ouders geven aan dat men niet het gevoel heeft samen te werken,
- ouders merken dat er overleg zonder hen gebeurt,
- ouders hebben het gevoel gecontroleerd te worden, in het slechtste geval zelfs gezien te worden als de oorzaak van de problemen,
- eens een aanbod gestart, kan het niet zomaar gestopt worden op eenvoudige vraag van ouders.

⇒ Soms hangt het soort hulp dat je krijgt af van bij welke dienst je toevallig aanklopt. Op die manier kan een jongere in het verkeerde aanbod terecht komen. In dat geval vragen ouders dat het 'recht op hulp' verder kijkt dan de eigen sector.

Recht op bijstand

In dit kader kunnen we wijzen op de nood aan ondersteuning voor ouders die zij vaak inbrengen. Deze ondersteuning is er niet alleen nodig in kader van de hulpvraag,

ook in kader van hun positie tegenover hun kind dat in de BJB terecht komt,
ook in kader van hun positie ten opzicht van de hulpverlening:

‘Ouders komen naar de BJB, omdat ze zich machteloos voelen en geen uitweg meer zien. Wanneer ze dan nog een stap achteruit zetten, is het zeker nodig alle gelegenheden te gebruiken om de band met het kind aan te houden en te verbeteren. Doch als hulpverleners zich naast de jongere plaatsen en volledig meegaan in zijn verhaal, komen ze vaak tegenover de ouders te staan.’

‘...In principe is de Bijzondere Jeugdbijstand begeleiding voor de jongere, doch het gezin is toch ook van groot belang. Als ouders niet betrokken worden, bepaalt dit ook het beeld dat de jongere heeft van zijn ouders.’

‘Als ouder sta je tegenover ‘teams van hulpverleners’ alleen. Je voelt je zwak want je hebt problemen in je leven en daarbij kom je in de hulpverlening nog in een zwakkere positie te staan tegenover de ‘professionelen’. ‘

UIT : PROBLEMEN MET JE KIND EN PROBLEMEN MET DE HULPVERLENER?
OUDERGROEP GENT 2009

Recht op duidelijke informatie

Dat er nog vele vragen leven bij ouders en ze vaak het gevoel hebben te weinig geïnformeerd te zijn, illustreren de volgende citaten:

“Ouders vragen meer en duidelijke informatie over:

- *waarom er een tussenkomst van jeugdrechtbank gebeurt*
- *waarom gekozen wordt voor een plaatsing*
- *waar kinderen geplaatst worden en hoe men die plaats kan bereiken*
- *bij wie ze terecht kunnen voor verdere informatie*
- *hoe lang een plaatsing zal duren (ouders moeten het vaak ‘gaan uitleggen’ aan anderen: de vorige school, de burens, de familie....)”*
- *Wat vertelt het dossier?*
- *Wat zijn de redenen die leiden tot deze uitspraak?*
- *Wie steunt ons in deze situatie?*
- *Wat zijn mijn rechten als ouder?*
- *Bij wie kan ik terecht voor meer uitleg?*
- *Hoe moet dat met kindergeld, ziekenfonds, school....*

UIT: AAN DE ANDERE KANT VAN DE JEUGDRECHTBANK, ERVARINGEN VAN OUDERS,
JUNI 2007- OUDERGROEP DENDERMONDE

“Tijdens de gesprekken werd ook duidelijk dat ouders niet altijd weten wat hun rechten zijn. Noch wat de rechten van de jongeren zijn ten aanzien van de hulpverlening:

- *men weet niet of men steeds mag aanwezig zijn bij gesprekken: wanneer wel, wanneer niet – waarom wel, waarom niet*
- *men weet niet of men mag nagaan of hun bezorgdheden in het dossier voor de jeugdrechter opgenomen worden – men weet ook niet hoe men dit kan nagaan*
- *of men mag vragen hoe hun bezorgdheid in een dossier opgenomen wordt*
- *of men een schriftelijke neerslag mag vragen bij een aangifte bij de politie*
- *men weet niet dat jongeren recht op inzage hebben, dat ze iets kunnen toevoegen aan hun dossier, dat jongeren bepaalde stukken uit hun dossier mogen afsluiten voor bepaalde mensen*
- *men weet niet op welke manier (inhoud, frequentie) er gezinsbegeleiding voorzien is in de Bijzondere Jeugdbijstand.”*

UIT: ERVARINGEN VAN OUDERS BINNEN DE BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND. HET CONTACT MET HET
CBJ EN DE CONSULENTEN JRB- OUDERGROEP GERAARDSBERGEN –FEBRUARI 2007

- *“Ouders voelen zich buiten spel gezet en moeten alleen op zoek naar wat hun rechten zijn. Ze weten niet wat de normale gang van zaken is binnen de Bijzondere Jeugdbijstand en weten ook niet waar ze terecht kunnen met hun bedenkingen en bezorgdheden.*
- *Ouders melden ook dat de redenen voor plaatsing niet echt duidelijk zijn soms. Evenmin heeft men een zicht op hoe de problemen zullen aangepakt worden, en wat hun rol hierin is.”*

UIT: GERECHTELIJKE JEUGDHULP, ERVARINGEN EN VRAGEN VAN OUDERS.
UDERGROEP GENT – MAART 2007

Recht op instemming met de hulp

Ouders hangen van de jongere af voor de instemming indien deze bekwaam is. Indien de jongere niet bekwaam is moeten ze zelf instemmen. Deze instemming is niet zo duidelijk, vaak speelt er druk en onzekerheid over de juiste beslissing.

“Ouders moeten weten wat de uitspraak ‘je mag er uitstappen als je wil’ juist betekent. Als ouder moet je op voorhand weten dat de hulpverlening van het Comité Bijzondere Jeugdbijstand niet zo vrijblijvend is als dit tijdens het eerste contact lijkt:

- Ouders vertellen dat telkens er een evaluatiegesprek plaatsvindt, de consulenten er toch op drukken om nog verder te doen. Op die manier voelt men zich verplicht het aanbod verder te zetten.

- Bovendien geven de ouders ook aan dat de bemiddelingscommissie als ‘stok achter de deur’ ervaren wordt.”

UIT: ERVARINGEN VAN OUDERS BINNEN DE BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND.
HET CONTACT MET HET COMITÉ VOOR BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND
EN DE CONSULENTEN JEUGDRECHTBANK.– OUDERGROEP GERAARDSBERGEN –FEBRUARI 2007

Recht op respect voor het gezinsleven

Onder ‘respect voor het gezinsleven’ worden de volgende zaken verstaan:

- zorg voor behoud van de relatie ouder-kind; op zijn minst de communicatie tussen jongere en ouders openhouden; meer gemeenschappelijke gesprekken; bemiddeling opnemen,
- respect voor religieuze keuzes: jongeren niet verplichten deel te nemen aan religieuze diensten, respect voor gebruiken eigen aan het geloof van het gezin,
- ouder in zijn positie laten als ouder en manieren zoeken om dit te doen; ook (en vooral) bij een plaatsing,
- aandacht voor de voorbereiding van een plaatsing, de gevoelens die hierrond leven.

Dit recht ligt vooral gevoelig bij ouders die geconfronteerd worden met een plaatsing. Uit verschillende getuigenissen wordt duidelijk dat een plaatsing op zich al vele gevoelens oproept:

“Een plaatsing haalt het gezin uiteen. Niet alleen worden kinderen van ouders gescheiden, ze worden ook weggerukt uit de band met broertjes en zusjes. Ook voor hen is dit een harde werkelijkheid.”

UIT: SYNTHESE BIJEENKOMSTEN OUDERGROEP
WAASLAND-DENDERMONDE 21/3/2006 EN 25/4/2006

“- ouders hebben niet alleen nood aan meer en correcte informatie maar ook steun op het moment dat kinderen geplaatst worden(...)

ouder zijn én blijven van een kind dat niet meer inwoont..

(...)

* meer aandacht voor de leegte die ouders ondervinden na een plaatsing (zeker wanneer alle kinderen tegelijk en vrij plots weg moeten),

- * actief mee zoeken naar manieren om je taak als moeder toch nog op te nemen bij een plaatsing,
- * mee zoeken naar oplossingen voor bezoekmogelijkheden (in één voorbeeld moest een moeder van 3 kinderen zonder auto op bezoek naar 3 verschillende plaatsen).”

UIT: ERVARINGEN VAN OUDERS BINNEN DE BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND.
HET CONTACT MET HET COMITÉ VOOR BIJZONDERE JEUGDBIJSTAND
EN DE CONSULENTEN JEUGDRECHTBANK.
– OUDERGROEP GERAARDSBERGEN – FEBRUARI 2007

Het dossier

Sommige ouders getuigen van een nauwe betrokkenheid, voor hen zijn vele zaken duidelijk. Andere ouders merken op dat het er bij hen anders aan toe gaat. Ook wordt gewezen op de verschillen of op zijn minst onduidelijkheden bij een overgang van CBJ naar JRB.

Het dossier is vrij belangrijk vermits het gezien wordt als de basis voor beslissingen. In die zin willen ouders dat hierover geen onduidelijkheden bestaan.

“Verschillende ouders stellen zich de volgende vragen:

- *Mag ik dit dossier inkijken, of moet ik daarvoor een advocaat nemen?*
- *Wat staat er in dat dossier over mij?*
- *Waarom is een tekst van een hulpverlener (iemand die ons slechts kort kent en niet de hele situatie ziet) belangrijker dan onze inbreng?*
- *Op welke manier kunnen we als ouders ons verhaal inbrengen op de jeugdrechtbank?”*

UIT: AAN DE ANDERE KANT VAN DE JEUGDRECHTBANK, ERVARINGEN VAN OUDERS.
JUNI 2007- OUDERGROEP DENDERMONDE

Recht op inspraak en participatie

Ook dit is voor ouders een belangrijk item, vermits zij graag hun positie als ouder wensen te behouden. Daarnaast garandeert inspraak en participatie ook meer dat er een betere kennis is van de inhoud van het dossier.

Recht op privacy

Ouders melden soms dat ze zich ongemakkelijk voelen bij vragen die gesteld worden of bij de aanpak in de BJB. Ook hier wordt de vraag gesteld hoe ver informatie die je toevertrouwt aan je begeleider, doorgegeven wordt naar derden.

‘Als ouder heb je soms het gevoel dat je je heel ver bloot moet geven. Hulpverleners bevragen zeer veel, ook privé-zaken. Kinderen worden soms ‘uitgevraagd’ over zaken die tussen ouder en kind zijn.’

‘Hoe jij was als kind, hoe de familieleden waren. Dit gaat te ver, want het gaat over de relatie tussen de ouder en het kind. De hulpverlener begint dan met een stamboom op te maken en dan begint het... Sommige ouders vinden dit goed, anderen niet.’

‘Waarom vragen ze naar alle ziektes voor weglooptgedrag? Je wordt helemaal uitgekleeft. De hulpverlener ken ik niet als hij voor de eerste keer over de vloer komt.’

UIT: PROBLEMEN MET JE KIND EN PROBLEMEN MET DE HULPVERLENER?
Oudergroep GENT 2009

Rechten van ouders in de jeugdhulp: hoe vullen ouders dit in?

Op basis van de rondvraag in de oudergroep van Gent, ter voorbereiding van de studiedag: "Vier jaar werken met het decreet rechtspositie: realisaties en aanbevelingen" 19 november 2010; organisatie: Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Rechten voor ouders.

De 'rechten' die opgesomd worden door ouders, wanneer deze vraag voorligt, duiden op een vraag naar duidelijkheid en erkenning van de positie van ouders.

Misschien zijn er wel rechten uitgeschreven, in de Universele verklaring van de mens over het recht op **bescherming van het gezinsleven**, in de wet op de Privacy over **recht op inzage en correctie van persoonsgegevens** en via het Ouderlijk Gezag.

Doch een belangrijke opmerking is dat je eerst als ouder die rechten moet kennen, dat ze vrij vaag zijn en dat het pas noodzakelijk wordt om deze te expliciteren wanneer een derde meesprekt en beslist over je kind.

Dan worden deze rechten belangrijk, wanneer je je als ouder onmachtig, onwetend, genegeerd voelt.

Door het duidelijk formuleren en verspreiden van de Decreet Rechtspositie Minderjarigen hebben jongeren wel de kans om een duidelijk beeld te krijgen van hun rechten in de jeugdhulp. Ze worden (*niet altijd*) uitgebreid geïnformeerd hierover en er gaat veel aandacht naartoe. Bovendien versterkt het in sommige situaties hun positie ten opzichte van deze van hun ouders. Waardoor ouders melden dat dit decreet misschien wel positief is in opzet maar naar hen hun positie nog onduidelijker, zwakker maakt.

Bovendien leggen ouders de klemtoon op het feit dat het nodig is hun positie ten aanzien van de jongere te behouden en zo nodig te verstevigen, zeker wanneer er zich problemen voordoen. De vraag naar hulp is ook een vraag naar steun, op zijn minst behoudt van en versterking in hun rol als ouder. Een erkenning van deze positie als ouder zou ook een duidelijke stellingname zijn weg van de schuldvraag.

Welke rechten vinden ouders zelf dat ze moeten hebben?

1. Recht op erkenning en respect voor je positie als ouder.
2. Recht op informatie, in eerste instantie permanente informatie over je rechten als ouder doorheen heel het proces binnen de jeugdhulp.
3. Recht op informatie over:
  - waar je kind verblijft,
  - waar het school loopt
  - dat CBJ misschien vrijwillige hulp genoemd wordt, maar verre van vrijblijvend is
  - de aanpak in de BJB
  - over gezondheid, medische zaken, emotionele toestand van je kind
  - over hoe je kind een plaatsing verwerkt, de hulpverlening ervaart
  - over het verblijf van je kind
4. Recht op informatie in het kader van inspraak, over de hele periode van het hulpaanbod. Van bij de start tot het einde van de hulpverlening ook al is de jongere al 21 jaar. Bijvoorbeeld verlengde minderjarigheid en tegelijk langer ouderlijke rechten?
5. Recht op inspraak en mee beslissen. Niet alleen recht op een stem, maar ook op een stem die meetelt. Ook tot 18/21 jaar.
6. Recht op inzage in het dossier en recht op informatie over deze inzage.

7. Recht op betrokkenheid bij je kind (ongeacht welke leeftijd) van bij de start bv. degelijke informatie om te beginnen over waarom een tussenkomst nodig is; voorbereiding van een plaatsing; betrokkenheid bij keuzes, bij informeren van jongere....
8. Recht op omgang en contact met de jongere; ook als het kind niet wil een manier vinden om op afstand contact te behouden.
9. Recht op eigen schoolkeuze.
10. Recht om aanwezig te zijn en in de mogelijkheid gesteld te worden om aanwezig te zijn bij overleg.
11. Recht op steun ook voor ouders, hulp in functie van de opvoeding; ook over de grens van 18 jaar.
12. Recht op aanwezigheid bij voorleiding en zitting in JRB, bij overleggesprekken hierover.

En tenslotte: recht op toepassing van de rechten van ouders. Dit moet ingebed zijn in de werking, in procedures in de houding. Binnen een proces van informatie en versterken van de positie en de betrokkenheid van ouders.

Belangrijkste redenen voor de vraag naar een betere omschrijving van hun positie/rechten.

- Rechten bv. uit het burgerlijk wetboek niet kennen, of hoe zich dat vertaalt wanneer een andere opvoedingsverantwoordelijke meespeelt (hulpverlener).
- Belang zicht te hebben op hun (blijvende) rol als ouder.
- Vermijden dat ouders op hun rechten moeten gaan staan; jongeren zijn gegeneerd daarin.
  - Schrik bij ouders, dat rechten opeisen nadelige gevolgen heeft voor de jongere.
  - Schrik voor imago als ‘moeilijke’ ouder.

Info moet vanzelfsprekend zijn, ouders zijn emotioneel betrokken, denken er zelf niet aan of hebben niet de moed/kracht om hun positie en rechten te bewaken.

*‘Ouders zijn al verzwakt door het feit dat er een probleem is.
Daarbij komen ouders dan nog eens tegenover
teams; consulent + begeleider; jongere + IB;
een hele dienst van professionelen te staan, met ieder hun uitleg en visie...’*